Leden en adviserende leden van de Partijraad

Men kan moeilijk beweren, dat er in de politiek van onze dagen geen belangwekkende dingen aan de orde zijn. Integendeel, internationaal èn nationaal leven wij temidden van ontwikkelingen, die ons bezighouden in de letterlijke betekenis van het woord. De Oostelijke wereld en het Westen zijn in een voor velen onbegrijpelijk spel gewikkeld om wat gedoopt is de topconferentie. De voorbereiding ervan is een steekspel, waarvan het aanschouwen ons welhaast doet vergeten, dat het enige eigenlijke agendapunt van het samentreffen tussen Oost en Wets "de wereld zelf" is, haar toekomst, haar voortbestaan. Hoe onbehoorlijk en makaber het ook klinkt, men zou zich er bijna over verheugen, dat wij weer eens geholpen worden door het steekspel heen te zien, doordat wij ineens in onze kranten lezen, dat in kleine en ogenschijnlijk niet direkt bedreigde Westelijke landen als Zwitserland en Nederland een verhoogde radioactiviteit is vastgesteld. Ik weet niet of u dat ook wel eens hebt, maar het overkomt mij zo^n enkele keer, dat ik- de politiek van alle dag bedrijvend - het gevoel krijg, dat wij ons in het Nederlandse politieke leventje erg druk maken om kleine zaken, - om zaken in elk geval die - hoe belangrijk ook voor ons miljoenenvolk - niet het leven van ons volk raken, maar alleen zijn levensoms tan - digheden. En als wij ons in de politiek druk maken om het leven zelf of minstens om de levensvoorwaarden van onze medemens dan is er wel eens dat gevoel van onmacht, van onmacht om in deze grote

X

zaken werkelijk iets te bereiken. Je mag klaarblijkelijk in deze wereld niet de aspiratie hebben machtig te zijn en vooral in de politiek schijnt dat een abiect verlangen, maar het lijkt mij toch geoorloofd zo nu en dan op kleinmenselijke wijze je onmacht te betreuren iets tastbaars te bereiken voor de verdrukte en bedreigde mensheid. Want wat bereiken wij voor de bedreigde mensheid, waartoe wij zelf behoren? En wat bereikten wij voor de verdrukte mensheid, dicht bij onze grenzen - wie van ons denkt nog iedere dag, op zijn minst in zijn dagelijks gebed, aan de Hongaren, die nog zwaarder lijden dan vóór de dagen van november 1956, waarin wij wel alles voor hen hadden willen doen - als wij maar gekund hadden? D. en H. Gij kunt u met recht af vragen, waarom ik deze Partijraad open met het relativeren van onze eigen politieke aktiviteit en van onze politieke mogelijkheden. Ik mag u het antwoord op die vraag niet schuldig blijven. Ik deed het niet - stel u voor - om hier ook maar een ogenblik de gedachte te doen rondwaren, dat wij ons zouden mogen veroorloven onze taken in 'Partii en fracties met minder idealisme te volvoeren. Ik deed het wel, opdat wij ons, ook in de aanvang van een politiek beraad als dat van vandaag, ervan doordrongen weten, dat ons Christen-zijn ons iedere dag opnieuw het optimisme en het vertrouwen moet geven, dat het ergens goed voor moet zijn als Christenen staatkundig werkzaam te zijn, ieder vanuit zijn eigen min of meer bescheiden politieke functie en tezamen in en vanuit een partij, die zich baseert op Christelijke beginselen. Is wat ons in deze laatste weken vertoond is vanuit het on- Nederlandse wereldje van Nederlandse communisten niet juist een aanwijzing, dat Nederland nog niet zo slecht af is met zijn christelijke partijen ? Zou ons land niet heel wat meer communisten en andere extremisten, niet heel wat meer stakingen en sociale onrusten in

deze
jaren hebben zien optreden, als de Christelijke levensvisie bij de beinvloeding van de staatkundige en maatschappelijke vormgeving had moeten opgaan in liberalisme en socialisme, •v?aartus- sen Oud en Vermeer de Nederlanders zouden willen opdelen?
D. en H.,
Ik spreek zo met nadruk over de grote waarde, die voor Nederland gelegen is - men kan ook zeggen, die voor een land als het arme Frankrijk gelegen zou hebben - in het bezit van krachtige Christelijke partijen, omdat in deze dagen stellig het bewijs geleverd is, dat ons volk die Christelijke partijen niet aan de kant wil hebben.
Ik had in de loop van deze week een bespreking met een politicus, die naar algemene opvatting als een groot en wijs staatsman mag worden beschouwd, te weten met Bondskanselier Adenauer. Ik acht het tekenend voor de perspectieven van de christen-democratische partijen in Europa, dat een man als Adenauer vertrouwen en optimisme is ten aanzien van de kansen van de Christelijke partijen in -europa. En men kan - geloof ik - zonder overdrijving zeggen, dat zijn optimisme voor wat het Nederlandse stuk van West-Europa betreft een indrukwekkende steun vindt in de laatste kiezersuitspraak van de 26e maart. Het is ook om die belangwekkende uitspraak van het Nederlandse volk en om het zo gelukkig gegroeide begrip tussen de beide protestantse partijen en de Katholieke partij een welkome coïncidentie, dat de drie christelijke partijen van Nederland binnen enkele dagen de christendemocratische partijen van de wereld in Den Haag mogen ontvangen. En wie geen vreemdeling is in het brede veld van de politieke en maatschappelijke ontwikkeling van onze dagen en tegelijk iets afweet van de ernstige gevaren, die die ontwikkeling oproept, zal hot verstaan, dat wij voor het komende congres van de christen-democratische internationale als thema hebben gekozen De menselijke persoon in de christen-democratische politiek.

Ik heb zoeven beweerd, dat ons volk op de 26e maart het bewijs heeft geleverd, dat het de christelijke partijen niet aan de kant wil hebben. Ik heb mij daarmee veel te negatief uitgedrukt. Naar mijn opvatting mag het zo gezegd worden, dat een voor deze dagen van ontkerstening en religieuze verslapping indrukwekkend percentage van het Nederlandse volk - waaronder in het bijzonder het katholieke volksdeel - op sprekende wijze zijn sympathie heeft uitgesproken voor een christelijk-sociale politiek, die gedragen wordt door partijen en politici, die gestuwd worden door de diepe overtuiging, dat God's Viroord ook in de staatkundige arbeid het eerste en gewichtigste houvast behoort te zijn. Zij het pas in de tweede plaats, ligt voor ons in de laatste verkiezingsuitslag een duidelijke aanwijzing, dat de kiezers meer onderscheidingsvermogen bezitten dan hun door sommige partijen

is toegedacht. De leugen, dat de K.V.p., als zij het in de Regering en in de Kamers voor meer dan 50% te zeggen zou hebben, een conservatieve politiek zou voeren, is aan de kaak gesteld door onze politieke daden. De socialistische schrik om de rode nederlaag heeft ertoe geleid, dat de topmannen van de Partij van de Arbeid in het veld zijn gestuurd om de partijgenoten aan het werk te krijgen. Het lijkt mij onmiskenbaar, dat de heer Voskuil de richtlijnen voor de strategie heeft meegegeven. Ons volk moest worden bezworen, dat er slechts twee mogelijkheden zijn; vooruitstrevend regeren met de Partij van do Arbeid of conservatief regeren met de steun van de reactie.
U voelt de fijne nuance. Wat niet PvdA is, is reactie. De rode kadervergaderingen waren, voor wat de pers betreft, slechts toegankelijk voor het Vrije Volk. Ik moet toegeven, dat wij er het fijne dus niet van weten, omdat dit blad in het algemeen wat sterker is in het minder fijne. De socialisten zijn boos en zeggen, dat wij niet aardig voor ze geweest zijn. Hij moet ik toegeven, dat de PvdA wordt gezien als de partij van de

bestedingsbeperking en de KVP als de partij van de bezitsvorming. Dat is misschien sneu voor de dames en heren. Maar mij dunkt wie de moeite wil nemen de Handelingen van de Kamers te bekijken, zal zeggen; ”Zij hebben het er naar gemaakt!” De dubbele kaarten, waarmee de niet-socialistiché partijen het spel gewonnen zouden hebben, zijn door de illustere sprekers met de heer Drees aan het hoofd gehoorzaam in de voorlichting gebracht en minister Suurhoff mocht, omdat hij nu eenmaal een even slecht verliezer als psycholoog is, nog wat na-kankeren over de onbehoorlijke propaganda-methoden van de KVP in het Zuiden van ons land. De heer Suurhoff is na de rode nederlaag in Rotterdam voor zijn partijkader verschenen met de kreet ”niet freewheelen, maar trappen”. Aan de hand van het Vrije Voik-verslag van zijn rede, moet men konstateren, dat Suurhoff zelf maar meteen met "trappen” is begonnen, al is dat dan een ander soort trappen. En
geheel in dezelfde trapgeest besluit het verslag met de conclusie, dat Suurhoff een potig betoog hield. Wel, ik geloof, om het heel pacifistisch uit te drukken, dat de heren van de socialistische strategie zich vergist hebben toen zij spraken over "dubbele kaar- ten”. Mogen de kiezers alsjeblieft een beetje doorzicht tonen? Mogen de katholieke kiezers alsjeblieft van de heer Drees zoveel onderscheidingsvermogen hebben, dat zij begrijpen - dat zij onderscheiden - dat er een zeer reëel verschil was tussen de socialistische en de katholieke opvatting omtrent de doorzet van de bestedingsbeperking en inzake het waarborgen van een ruime werkgelegenheid? Mogen de katholieke kiezers in het natuurlijk weer apart vermelde Zuiden alsjeblieft van de heer Suurhoff zoveel onderscheidingsvermogen hebben, dat zij liever katholiek stemmen op een lijst van uitsluitend katholieke candidaten?Mogen de kiezers alsjeblieft van de heer Hofstra zoveel onderscheidingsvermogen hebben, dat zij begrijpen, dat Schmelzer meer voor de bezitsvorming is dan Hofstra, al zitten de heren dan samen in de Regering
hetgeen meebrengt, dat zij beiden (dus ook de Heer Hofstra) te dezer zake verantwoording dragen. Wel D. en H., ik vraag u wel verontschuldiging, want ik stel deze vragen een beetje over uw hoofden heen, maar het komt wel verder, want het is hier net andersom dan bij de PvdA. Vrijwel de enige krant, die hier niet vertegenwoordigd is, is onze partijkrant, want die hebben we niet. Intussen, D. en H., ik heb het over de pers, ik mag misschien op dit moment hartelijk welkom heten haar vertegenwoordigers, hier in zo ruime mate aanwezig. De goede stembusbeurt van de VVD is hier en daar getypeerd als een ruk naar rechts. Evenmin als de woorden "progressief” en "conservatief" zijn de begrippen "links" en "rechts" nog deugdelijk te hanteren, want als een toeloop naar de VVD een ruk naar rechts zou zijn,, is dat een vreemde zaak, waar de VVD volgens de
boekjes een linkse partij heet. Intussen denk ik, dat er in de katholieke kring weinigen zijn, die zich erover verheugen, als de VVD in kracht toeneemt of het zou moeten zijn, dat zij er althans dit goede in zien, dat ook de VVD niets moet hebben van de planningswellust en de dirigistische tendenzen in de Partij van de Arbeid. In de kring van de katholieke party zien wij echter in een toeloop naar de VVD allerminst enige vergroting van de kansen op een sociaal beleid, waarin aan de economisch zwakkeren de bijzondere aandacht wordt gegeven, die hen om wille van de rechtvaardigheid toekomt. Wij weten in Nederland wel wat de VVD niet wil, maar de liberale partij moet ons, willen wij weten wat wij voor de toekomst aan haar zullen hebben, meer vertellen van wat zij wel wil. Is de VVD bereid haar opvattingen te wijzigen ten aanzien van de PBO, de kinderbijslag, de urgentie van een voorziening voor weduwen en wezen, de woningbouw voor kinderrijke gezinnen, om maar enkele vraagstukken - zij het belangrijke - te noemen. De brede tussenlaag van de licht-roze kiezers, die in 1956

onrechte als doorbrekers gekwalificeerd - in 1958 naar de VVD is overgestapt, lijkt overigens voor de VVD geen al te betrouwbare aanwinst. Het blijft eer grote vraag, wat deze kiezers in 1960 ervan zullen denken. De koers, die de socialisten zullen kiezen in de komende jaren, lijkt voor het antwoord op die vraag van overwegende betekenis. Gaat de PvdA een poging doen de pacifisten en de volgelingen van Sam de Wolff en zijn sociaaldemocratisch Centrum te contenteren, dan zal de VVD haar nieuwere aanwinst niet gauw zien teruglopen naar de PvdA. Maar zal men de moed hebben de uiterst linker vleugel af te knippen, dan lijkt het zeer goed mogel‘‘;k, dat de heer Oud zijn nieuwe winst niet t t de blijvers mag rekenen. Politiek onduidelijk is in alle opzichten de rol van het sociaal-democratische Centrum in de Partij van de Arbeid. Als ik het wel heb, dan zijn dit de mensen, die door Vermeer namens zijn bestuur met verdelging bedreigd zijn. Namens het
zelfde bestuur bezocht kortgeleden de vice-voorzitter van de PvdA deze illegale werkgemeenschap om afscheid te nemen van Sam de Wolff en op dezelfde dag liet het ongehoorzame Centrum weten, dat het socialistische schip naar links moet, dat er moet komen een concreet program van socialisering, dat de PvdA geen politiek had mogen voeren, die velen deed deserteren naar de Pacifistisch- socialistische partij en dat de doorbraak teniet ging, omdat men in de leiding van de PvdA te laat besefte, dat de doorbraak ook ten nauwste verbonden is met de klassenstrijd. Het lijkt mij niet teveel gezegd, dat de toekomstige koers van de PvdA een mysterieuze zaak is. Wat mij betreft, beginnen do dames en heren tijdig aan de opstelling van een nieuw program, want in de Nederlandse politieke verhoudingen is deze onduidelijkheid een kwalijk geval, niet in het minst voor de andere partijen, die zouden willen weten - ik wil niet zeggen wat socialisme is, want dat weet men, naar men eerlijk erkent, in de PvdA zelf niet - maar die zouden willen weten, welke opvattingen de PvdA, men herinnere zich haar houding in de Eerste Kamer! Welke opvattingen de PvdA ter zake van de socialisatie
de bewapening, de buitenlandse politiek en de doorbraak nu eigenlijk zal blijken te koesteren.
D. en H. Het is nu eenmaal een onmogelijke zaak in dit openingswoord, dat niet te lang mag zijn, omdat wij vandaag in het bijzonder bijeen zijn om het beleid van de fracties te bespreken aan de hand van van fractiezüde gegeven voorlichting, ook maar bij benadering volledig te zijn in het aanstippen van de vraagstukken, die het Partijbestuur van belang acht.
In de gestadige groei, waarin onze partij zich verheugt, is het eens te meer nuttig om in dit halfjaarlykse contact van fractieleden en partijmensen de politieke hoofdlijnen op een grondige wijze te bespreken. De hoop uitsprekend, dat uw intense belangstelling en uw zakelijke medewerking tot het welslagen en tot een vlot verloop van deze vergadering van ons hoogste politieke college een belangrijke bijdrage zullen leveren, verklaar ik, u allen hartelijk. welkom hetend, deze Partijraad geopend.